॥ ४९ ॥ निर्व्रणोपिव्रणवानस्मीतिमन्यते ॥ ५० ॥ अलिंगःलिंगादन्योपिलिंगंपुर्यष्टकं कालंमृत्युं मरणधर्मास्मीतिमन्यतेइत्यर्थः सत्वंबुद्धिअसत्वमवस्तुदेहादिकं आत्मनस्तत्वंअनारोपितंरूपं ॥ ५१ ॥ मृत्युंहंतारंचरंचरत्वं सर्गंपुत्रादिंआत्मसंबंधिनंमन्यते ॥ ५२ ॥ तपःतपस्विनं गतिंउत्क्रांतिगत्यागतिं भवंभववंतंसंसारिणं ॥ ५३ ॥ अबुद्धिःविपर्यस्तबुद्धिः ॥ ५४ ॥ इतिशांति॰मोक्ष॰नै॰त्र्यधिकत्रिशततमोऽध्यायः ॥ ३०३ ॥ ॥ ७ ॥ एवंपूर्वोक्तप्रकारेण ॥ १ ॥ धाम्नाषोडशकलःपुरुषइतिप्रकृत्यधुवैवास्यषोडशीकलेतिश्रुतिप्रसिद्धयाप्रकाशरूपयाचित्कलयाधामसहस्राणिस्थानसहस्राणिप्राज्ञेनात्मनासंपरिष्वक्तउत्सर्जद्यातीतिब्रह्मालिंगितस्यैवगत्यादिश्रवणात् ॥ २ ॥ अत्रदृष्टांतमाह चंद्रमाइव ॥ ३ ॥ योनिःसाभासामूलप्रकृतिः दशेंद्रियाण्यंतःकरणचतुष्टयंचापेक्ष्यसापंचदशी

श्रोत्रादीनितुसर्वाणिपंचकर्मेंद्रियाण्यथ ॥ वागादीनिप्रवर्तंतेगुणेष्विहगुणैःसह ॥ ४९ ॥ अहमेतानिवैसर्वंमय्येतानींद्रियाणिह ॥ निरिंद्रियोहिमन्येतव्रणवानस्मिनिर्व्रणः॥ ५० ॥ अलिंगोलिंगमात्मानमकालःकालमात्मनः॥ असत्वंसत्वमात्मानमतत्त्वंतत्त्वमात्मनः॥ ५१ ॥ अमृत्युर्मृत्युमात्मानमचरश्चरमात्मनः॥ अक्षेत्रःक्षेत्रमात्मानमसर्गःसर्गमात्मनः॥ ५२ ॥ अतपास्तपआत्मानमगतिर्गतिमात्मनः॥ अभवोभवमात्मानमभयोभयमात्मनः॥ ५३ ॥ अक्षरःक्षरमात्मानमबुद्धिस्त्वभिमन्यते॥ ५४ ॥ इतिश्रीमहाभारतेशांति॰मोक्ष॰वसिष्ठकरालजनकसंवादेत्र्यधिकत्रिशततमोऽध्यायः॥ ३०३ ॥ ॥ ७ ॥ वसिष्ठउवाच एवमप्रतिबुद्धत्वादबुद्धजनसेवनात् ॥ सर्गकोटिसहस्राणिपतनांतानिगच्छति॥ १ ॥ धाम्नाधामसहस्राणिमरणांतानिगच्छति ॥ तिर्यग्योनिमनुष्यत्वेदेवलोकेतथैवच॥ २ ॥ चंद्रमाइवभूतानांपुनस्तत्रसहस्रशः॥ लीयतेप्रतिबुद्धत्वादेवमेषत्र्यबुद्धिमान्॥ ३ ॥ कलापंचदशीयोनिस्तद्धामप्रतिबुध्यते॥ नित्यमेतद्विजानीहिसोमंवैषोडशींकलां॥ ४ ॥ कलायांजायतेऽजस्रंपुनःपुनरबुद्धिमान्॥ धामतस्योपयुंजंतिभूयएवोपजायते॥ ५ ॥ षोडशीतुकलासूक्ष्मासासोमउपधार्यतां॥ नतूपयुज्यतेदेवैर्देवानुपयुनक्तिसा॥ ६ ॥

सोमंअमृतंचिदात्मानं नित्यमेतद्धामेतिसंबंधः ॥ ४ ॥ कलायांयोनिभूतायांपंचदश्यामविद्यायांनिमित्तभूतायांसत्यांअबुद्धिमान्मूढःविपर्यस्तमतिःजायतेजन्मलभते तस्यजायमानस्यपुरुषस्यधामषोडशीकलातांआमंदरूपांउपयुंजंतिभूतानीतिशेषः एतस्यैवानंदस्यान्यानिभूतानिमात्रामुपजीवंतीतिश्रुतेः उपजायतेएकवचनमार्षं युंजंतीतिप्रथमंसुप्तिचिदानंदलेशंविषयसंपर्कजमुपजीव्यभूतानिसंसरंतीत्यर्थः ॥ ५ ॥ चित्कलातुनैवसंसरतीत्याह षोडशीति देवैरिंद्रियैर्नउपयुज्यतेपाल्यते किंतुदेवानेवसत्तास्फूर्तिप्रदानेनउपयुनक्तिपालयति ॥ ६ ॥

Digitized by Google